

Türkiye’de İklim Yasası Dönemi Başladı: 7552 Sayılı İklim Kanunu Resmî Gazete’de Yayımlandı

Ankara, 9 Temmuz 2025 – Türkiye’nin iklim değişikliğiyle mücadelesinde tarihi bir adım daha atıldı. 2 Temmuz 2025 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi’nde kabul edilen 7552 sayılı “İklim Kanunu”, 9 Temmuz 2025 tarihli Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girdi. Kanun, Türkiye’nin net sıfır emisyon hedefi ve yeşil büyüme vizyonu doğrultusunda iklim değişikliğiyle bütüncül bir mücadele çerçevesi sunuyor. - 09.07.2025

1. NORMATİF ÇERÇEVE VE KANUNUN HUKUKİ KONUMU

7552 sayılı İklim Kanunu, Türkiye’nin iklim değişikliğiyle mücadeledeki ulusal taahhütlerini ve çevresel stratejilerini bir yasal zemine oturtarak, iklim hukukunun temel taşı niteliğindeki ilk çerçeve düzenlemedir. Bu Kanun, hem idare hukukunun çevre ve enerji alanlarına müdahale biçimini hem de piyasa hukuku ile kamu düzeni arasındaki dengeyi yasal sınırlarıyla ortaya koymaktadır.

Kanun, anayasal çevre hakkı, idarenin çevreyi koruma yükümlülüğü ve uluslararası anlaşmalardan doğan sorumluluklar dikkate alınarak hazırlanmıştır. Özellikle Paris Anlaşması, BM İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi ve Avrupa Yeşil Mutabakatı ile uyumlu yapıdadır.

2. KAVRAMSAL TEMELLER VE HUKUKİ TANIMLAR

Kanun, uygulamada belirsizlik yaratabilecek çok sayıda çevresel ve ekonomik kavramı netleştirerek hukuk tekniği açısından önemli bir tanımlar kataloğu sunmaktadır. Özellikle aşağıdaki kavramlar, ileride çıkacak ikincil düzenlemelere yön verici niteliktedir:

- Net Sıfır Emisyon, Adil Geçiş, İklim Adaleti gibi sosyal çevre hukuku kavramları tanımlanmıştır.
- Karbon Kredisi, Emisyon Ticaret Sistemi, Tahsisat, Yeşil Taksonomi gibi piyasa temelli çevre enstrümanlarının sınırları çizilmiştir.
- Yutak Alan, Gömülü Emisyon, Karbon Fiyatlandırma Araçları gibi bilimsel kavramlar mevzuat diliyle uyumlu hale getirilmiştir.

Bu tanımlar, idarenin keyfi işlem yapmasını engelleyecek bir sınırlandırma işlevi görmektedir.

3. YETKİ DAĞILIMI VE KURUMSAL YAPI

Kanun, idari teşkilat içerisindeki görev paylaşımını ve yetki devrini açık biçimde düzenlemiştir:

- a) Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı üst düzey politika yapıcı olarak konumlanırken,
- b) İklim Değişikliği Bakanlığı, uygulama ve koordinasyon merkezi haline getirilmiştir.
- c) Karbon Piyasası Kurulu ve Danışma Kurulu, çok paydaşlı yönetim anlayışını yasal zemine taşımaktadır.

Başkanlığa, veri toplama, izleme, planlama ve denetim gibi idari fonksiyonlar açısından geniş yetkiler tanınmıştır. Bu yetkiler, görev ve yetki dengesine, yetki devrinin açık, yazılı ve sınırlandırılmış olması ilkesine uygun biçimde düzenlenmiştir.

4. PLANLAMA VE UYGULAMA ARAÇLARI: HUKUKİ BAĞLAYICILIK VE KOORDİNASYON

Kanun; strateji, eylem planı ve koordinasyon kurulları gibi çok sayıda idari düzenleme ve araç öngörmektedir:

- a) Ulusal Katkı Beyanı, bağlayıcı bir belge olarak tanımlanmış ve bunun hazırlanması, uygulanması, izlenmesi süreçleri belirlenmiştir.
- b) Yerel Eylem Planları, merkezi ve yerel yönetimler arasında çok aktörlü iş birliğini zorunlu kılmakta; hukuki olarak birlikte sorumluluk anlayışı tesis edilmektedir.
- c) İklim Değişikliği Koordinasyon Kurulları ve sektörel analiz yükümlülükleri, hem merkezi-idari hem de bölgesel planlama hukukunu dönüştürmektedir.

Bu hükümler, iklim değişikliğiyle mücadelede hukuki öngörülebilirlik, hesap verebilirlik ve etkinlik ilkeleriyle uyumludur.

5. PİYASA MEKANİZMALARI VE HUKUKİ YAPILANDIRMA

Kanun, Türkiye'de ilk defa Emisyon Ticaret Sistemi (ETS)'ni kurumsallaştıran ve düzenleyen ana mevzuattır:

- a) ETS'ye katılacak işletmelere emisyon izni alma yükümlülüğü getirilmiş, bu izin idari nitelikte olup iptal ve güncelleme süreçleri düzenlenmiştir.
- b) Tahsisatların mülkiyet hakkı doğurmadığı, haczedilemeyeceği, rehin edilemeyeceği açıkça hüküm altına alınarak idari mal rejimiyle uyumlu sınırlamalar getirilmiştir.
- c) Gönüllü Karbon Piyasaları ile Ulusal Karbon Kredilendirme Sistemi arasında bağlantı kurulmuş, hileli karbon raporlamalarına yönelik cezai hükümler getirilmiştir.

Ayrıca ETS işlemleri, 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'na tabi değildir. Bu durum, idarenin piyasa düzenleyici rolünü özel hukuk kurallarına uygun şekilde kullandığını gösterir.

6. MALİ HÜKÜMLER: GELİRLER, ÖDENEKLER VE KULLANIM SINIRLARI

Kanun; emisyon izinlerinden, ETS tahsisat satışlarından ve para cezalarından elde edilen gelirlerin özel gelir sayılarak yalnızca iklim değişikliğiyle mücadele amacıyla kullanılmasını öngörür. Bu gelirler:

- a) Genel bütçenin (B) cetveline özel gelir olarak kaydedilir.
- b) Başkanlık bütçesine özel ödenek şeklinde aktarılır.
- c) Adil geçiş uygulamaları için %10'a kadar bir pay ayrılabilir.

Bu düzenlemeler, kamu mali yönetimi sistematığı içinde iklim finansmanı ile ilgili ilk örnek teşkil etmektedir.

7. YAPTIRIM VE DENETİM MEKANİZMALARİ: ORANTILILIK VE HUKUKİ GÜVENCE

Kanunun 14 ve 15. maddeleri kapsamında:

- a) İdari para cezaları detaylı şekilde sınıflandırılmıştır. Emisyon verilerinin sunulmaması, izinsiz faaliyet, rapor hilesi gibi her fiil için ayrı yaptırım öngörülmüştür.
- b) Denetim yetkisi İklim Değişikliği Başkanlığı'na verilmiş, gerekirse Bakanlık taşra teşkilatı eliyle yerinde denetim yapılacağı belirtilmiştir.
- c) İdari yaptırımlara karşı dava yolu açıktır; 7201 ve 5326 sayılı Kanunlara atıfla idari usul güvenceleri korunmuştur.

Cezaların belirlenmesinde orantılılık ilkesi, önleyici denetim ve tekrar durumunda cezanın artırılması ilkeleri yer alır. Bu yönüyle Kanun, çevre suçlarının idari yaptırım yoluyla önlenmesi yaklaşımını benimser.

8. GEÇİCİ VE DEĞİŞTİRİCİ HÜKÜMLERİN HUKUKİ YORUMU

Geçici Madde 1, ETS'nin pilot uygulama dönemi ile başlatılmasını, cezaların geçici olarak azaltılmasını ve işletmelere 3 yıllık geçiş süresi verilmesini öngörür.

Geçici Madde 2, planlama ve yerel eylem planlarının hazırlanması için 2027 yılı sonuna kadar süre tanır.

Ayrıca 2872, 4628 ve 6446 sayılı Kanunlarda değişiklik yapılmış; İklim Değişikliği Başkanlığı'nın yetki alanı genişletilmiştir.

Bu hükümler, hukuki güvenlik ve idari uyum bakımından geçişin kademeli ve istikrarlı yapılmasını sağlamaya yöneliktir.

9. SONUÇ: İKLİM KANUNU'NUN HUKUKİ DEĞERİLENDİRMESİ

7552 sayılı İklim Kanunu:

- a) Çevre hukuku, idare hukuku, enerji hukuku ve ekonomi hukuku kesişiminde yer alan modern bir düzenlemedir.
- b) Yetki-sorumluluk dengesini, kamu yararı ilkesiyle uyumlu biçimde yapılandırmış;
- c) Karbon piyasasını hukuk devleti sınırlarında kurumsallaştırmış;
- d) Uluslararası yükümlülükleri iç hukuka entegre etmiştir.

Bu yönüyle, İklim Kanunu yalnızca bir çevre düzenlemesi değil, iklimle uyumlu kamu yönetimi ve piyasa yapısının temel taşı olarak yorumlanmalıdır.

Telefon: +90 (312) 473 84 23

E-Posta: mts@mevzuattakip.com.tr

Adres: Çetin Emeç Bulvarı Hürriyet Cad. No: 2/12 Çankaya ANKARA